

Hipnotikusan módosult tudatállapotban fokozódik a döntési hatékonyság

Szendi István¹, Kovács Zoltán Ambrus¹, Albert Anita¹, Hack Anita¹, Drótos Gergely¹, Csifcsák Gábor², Boda Krisztina³, Boncz István¹

¹Szegedi Tudományegyetem, Pszichiátriai Klinika, Szeged

²Szegedi Tudományegyetem, Pszichológiai Intézet, Szeged

³Szegedi Tudományegyetem, Orvosi Fizikai és Orvosi Informatikai Intézet, Szeged
szendi.istvan@med.u-szeged.hu

Vizsgálatunk egy evolúciós pszichológiai felvetésből kiinduló kutatás volt annak megállapítására, hogy a hipnotikusan módosított tudatállapot képes-e befolyásolni döntési mechanizmusunkat hétköznapi életet modellező helyzetben. A vizsgálatban részt vevő n=48 (28 nő és 20 férfi) egészséges, önkéntes egyetemi hallgató éber és hipnotikusan módosított tudatállapotban is végrehajtotta az Iowa Gambling Task késleltetett büntetés és késleltetett jutalom változatát. A statisztikai elemzések (Mann Whitney U-teszt, General Linear Model analízis, Sperman-féle rho korreláció) szignifikancia szintjét $p < 0,05$ szinten határoztuk meg, a többszörös összehasonlításoknál Bonferroni-féle korrekciót végeztünk.

Késleltetett jutalom esetén mindkét tudatállapotban magasabb teljesítményt nyújtottak a személyek, mint késleltetett büntetés esetén ($F=29,80$, $df=1-47$, $p < 0,001$).

Hipnózisban az éber állapothoz képest lényegesen magasabb teljesítmény mutatkozott mind a késleltetett jutalommal, mind a késleltetett büntetéssel járó helyzetekben ($F=4,31$, $df=1-47$, $p=0,043$).

Való életet modellező kísérleti helyzetben a hipnózis a döntési hatékonyság átfogó növekedéséhez vezetett.

A prospektív emlékezet károsodása szkizofréniában – S és Z alcsoportok

Szendi István¹, Demeter Gyula², Szöllösi Ágnes², Domján Nóra¹, Greminger Nóra¹, Racsmány Mihály²

¹Szegedi Tudományegyetem, Pszichiátriai Klinika, Szeged

²Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, Kognitív Tudományi Tanszék, Budapest
szendi.istvan@med.u-szeged.hu

A prospektív emlékezet a célvezérelt viselkedésorganizáció azon alapvető rendszere, amely lehetővé teszi, hogy egy szándékot megőrizzünk, előhívjunk és a jövő egy adott időpontjában meghatározott kontextusban kivitelezzünk. Elgondolásunk szerint szkizofréniában a végrehajtott rendszer működési defektusával szoros kapcsolatban a prospektív emlékezeti (PM) működés is zavart lehet.

Kísérletünkben $n=20$ szkizofréniával (DSM-IV szerint) diagnosztizált beteg és $n=20$ nembem, életkorban, iskolai végzettségben illesztett egészséges kontrollszemély vett részt. Vizsgálatunkban a Burgess és munkatársai (2001) által kidolgozott kísérleti eseménialapú PM paradigmát alkalmaztunk 3 kondícióval: alaphelyzet, elvárt helyzet és prospektív helyzet.

A kísérlet alaphelyzetében nem voltak PM ingerek, a vizsgálati személyek egyszerű reakcióidő feladatot hajtottak végre ('ongoing feladat'). Az ún. elvárt helyzetben a vizsgálati személyek az alaphelyzettel megegyező 'ongoing feladat' végzése közben várták a PM ingereket, amelyek azonban a teljes feladat szakasz során sem jelentkeztek. A harmadik, ún. prospektív helyzet az elvárt helyezettől abban különbözött, hogy itt a semleges ingerek között valóban meg is jelentek a PM ingerek.

A szkizofréniával diagnosztizált személyek teljesítményét teljes csoport szinten vizsgálva megállapítható, hogy a betegek nem követtek el lényegesen több hibát az ún. prospektív helyzet PM feladatában, mint a kontrollszemélyek, viszont az alaphelyzetben és a prospektív helyzetben is szignifikánsan lassúbbak voltak, mint az egészséges kontrollcsoport. A betegcsoportnak prospektív helyzetben az alaphelyzethez viszonyítva szignifikánsan több időre volt szüksége a helyes válaszok megadásához, mint az egészséges személyeknek, ami az ellenőrzési kontrollfolyamatok zavarának lehet az egyik következménye.

A szkizofréniával diagnosztizált csoporton belül a Szendi és munkatársai (2010) által kialakított felosztás alapján megállapított S és Z alcsoportok eredményeit külön vizsgálva azt tapasztaltuk, hogy prospektív memóriadeficit nem általános a betegek között, csak a kedvezőtlenebb, S alcsoport esetében jelentkezik. A kedvezőbb, Z alcsoport prospektív emlékezeti teljesítménye nem tér el az egészséges kontrollszemélyektől.